

Az apa szerepe a családban és a gyermek életében, valamint a családi rituálék tekintetében

The role of the father in family life, in the life of children and family rituals

Szerző: **Mikula Pálma**, Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus, Tanító szak, III. évfolyam, Nappali tagozat

Témavezető: **Kisné dr. Bernhardt Renáta**, Egyetemi adjunktus, Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus, Gyermeknevelési tanszék

Napjainkban jelentős változásokat figyelhetünk meg az apukák családban betöltött szerepében és felelősségvállalásában. A 20. század első felében elsősorban az anya-gyermek kapcsolatát tanulmányozták. Az 1980-as évek kutatási eredményeiben egyre többször jelent meg az apa jelentősége a gyermek fejlődésében. Ezek egyúttal reflektáltak is a családban megfigyelhető változásokra, úgy, mint az apák megnövekedett szerepvállalása a gyermeknevelésben valamint a szülő-gyermek kapcsolatban. (Kovács, 2011)

Dolgozatomban, elsősorban az apák szerepvállalását és családban elfoglalt helyét vizsgáltam. Szülői vélemények alapján igyekeztem felmérni, hogy milyen területeken vállalnak aktív részvételt és mennyire folynak bele a gyermeknevelés- és gondozás feladatiba. Ennek kapcsán kíváncsi voltam, hogy milyen családi rituálék jelennek meg az egyes családtípusokban, valamint hogy van-e különbség abban az esetben, ha teljes családban élő, vagy ha csonka családokat vizsgálunk.

Kutatásom során a témával kapcsolatos szülői vélekedést igyekeztem feltárni. Kvantitatív módon, kérdőív módszerével 137 szülő véleményét tudtam kikérni. Ennek segítségével kaptam egy általános képet a szerepekre vonatkozóan és a családokban megjelenő rituálékra irányulóan is. Empirikus vizsgálatomban kvalitatív módszert is alkalmaztam, félig-strukturált interjúkat készítettem 6 édesapával, hogy az apai gondolkodásmódba és szemléletbe is mélyebb betekintésre nyíljon lehetőség. Mindezek mellett kvalitatív módszerként, metaforavizsgálattal kerestem az apák meghatározását, definiálását, szintén szülői vélemény alapján.

Eredményeim alapján elmondható, hogy az apák családba való mélyebb integrációja figyelhető meg. A gyermek életében biztosítani szeretnék az egzisztenciális biztonság mellett a lelki, érzelmi stabilitást. A tanítás és nevelés folyamatában is fontos pozíciót töltenek be, valamint fontos számukra a példaadás a követendő minta erősítése. Ez egyaránt megjelenik a teljes és csonka családban élő apák körében. A gondoskodó szerep a kísérleti- és kontrollcsoportban erős, csak más formában valósul meg. Ez tükröződik a családi rituálék kapcsán is. Mind a kettő családtípus esetén jelen vannak különböző rítusok, szokások. Ezek között párhuzamot lehet vonni a két családmodellben, úgy mint: függetlenül a családi állapottól rendszeresen jelen van a családok életében a közös étkezések, kirándulások, szabadidős programok, születésnapok és egyéb jeles napok megünneplése. Ezek az események minden esetben a családi összetartozást erősítik és kellemes emlék a családtagok számára. A kutatási anyagok alátámasztják a Bossard és Boll (idézi: Fiese, 2006a) által leírtakat, mely szerint, a családban megjelenő rítusok, rituálék a családi élet magját alkotják. Családonként változik ezek

megjelenési formája, módja, de három közös vonás említhető: a rituálék ismétlődése a családok életében, erőteljes érzelmi töltöttség valamint társas és kapcsolati hangsúlyuk is jelentős.